

Przedmiotowe Zasady Oceniania w SP 77

w klasie IV

Przyroda

I Główne założenia PZO

Celem nauczania przyrody w szkole podstawowej jest zainteresowanie światem, jego różnorodnością, wskazywanie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym, kształtowanie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych, ukazywanie współzależności człowieka i środowiska. Realizacji tych celów służy ocena wiadomości i umiejętności ucznia. Ma ona za zadanie dostarczyć informacji o stopniu opanowania wiedzy i umiejętności uczniowi, jego rodzicom oraz nauczycielowi. Ponadto ma wykrywać braki w wiedzy i umiejętnościach oraz pokazywać sposoby ich likwidacji. Ma również motywować ucznia do systematycznej pracy. Przedmiotem oceny są: wiadomości oraz umiejętności przedmiotowe, postawy i wartości kształtowane w procesie dydaktycznym. W procesie edukacyjnym i w ocenie postępów ucznia stosuje się elementy oceny kształtującej, na którą składa się określenie i wyjaśnienie uczniowi celów uczenia się oraz udzielenie informacji zwrotnej w formie ustnej lub pisemnej zawierającej wyszczególnienie dobrych elementów pracy ucznia, a także wskazanie drogi do dalszej pracy. Informacja zwrotna, która jest oceną kształtującą, nie musi występować razem z oceną sumującą wyrażoną stopniem. Dopuszcza się wprowadzenie elementów oceniania kształtującego do wybranych przez nauczyciela zagadnień.

II Obszary aktywności podlegające ocenie

Kontroli i ocenie w ramach przedmiotu przyroda podlegają prace pisemne, wypowiedzi ustne oraz prace praktyczne.

a. Prace pisemne:

- dłuższe formy pisemne: testy i sprawdziany (zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem, poprzedzane lekcją powtórzeniową mającą na celu sprawdzenie i utrwalenie zdobytych wiadomości i umiejętności z danego zakresu materiału, czas pisania 45 min.)
- krótkie formy pisemne: kartkówki (obejmujące max. 3 ostatnie lekcje, zapowiedziane lub niezapowiedziane, czas pisania 15 min.)
- pisemne odpowiedzi na pytania, rozwiązywanie wskazanych zadań
- wykonywanie zadań z zeszytów ćwiczeń, kart pracy

b. Wypowiedzi ustne:

- odpowiedzi ustne z danego zakresu materiału (max. 3 lekcje)
- kilkudzaniowe wypowiedzi ustne
- aktywność podczas lekcji
- udział w pogadankach, debatach, dyskusjach

- prezentacja wyników pracy własnej lub grupy

c. Prace praktyczne:

- posługiwanie się i odczytywanie informacji zawartych w atlasach, słownikach, na mapach, diagramach i innych źródłach wiedzy
- wytwory pracy własnej i grupowej (prace artystyczne, makiety, schematy, modele, prezentacje multimedialne, albumy, doświadczenia i eksperymenty)
- współpraca w zespołach zadaniowych (praca w grupie)

Ocenie podlega również aktywność i zaangażowanie podczas zajęć nagradzana oceną lub plusami (3 plusów - ocena bardzo dobra), zadania domowe oraz zeszyt ćwiczeń. W przypadku braku zadania domowego lub zeszytów przedmiotowych uczeń ma obowiązek powiadomić nauczyciela o braku gotowości do lekcji, co skutkuje otrzymaniem minusa. Trzy minusy wiążą się z otrzymaniem oceny niedostatecznej. Zeszyty przedmiotowe są sprawdzane na bieżąco w trakcie roku szkolnego.

III. Wymagania na poszczególne oceny z uwzględnieniem poziomu wiadomości i umiejętności

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełni materiał programowy
- posługuje się wiadomościami i umiejętnościami wykraczającymi poza program nauczania
- osiąga sukcesy w konkursach szkolnych oraz pozaszkolnych, w których wymagana jest wiedza przyrodnicza wykraczająca poza program nauczania
- osiąga oceny celujące i bardzo dobre z prac pisemnych i odpowiedzi ustnych
- projektuje doświadczenia i prezentuje je
- wychodzi z samodzielnymi inicjatywami rozwiązania konkretnych problemów
- samodzielnie sięga do różnych źródeł informacji,
- prezentuje swoje umiejętności na forum klasy,

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- w pełnym zakresie opanował wiadomości i umiejętności programowe
- osiąga oceny bardzo dobre z prac pisemnych oraz odpowiedzi ustnych
- systematycznie pracuje na lekcjach, wywiązuje się z powierzonych zadań
- bierze udział w konkursach przyrodniczych
- projektuje doświadczenia i prezentuje je
- dostrzega i ocenia związki w przebiegu zjawisk przyrodniczych i działalności człowieka
- przewiduje następstwa i skutki działalności człowieka oraz przebiegu procesów naturalnych w przyrodzie, wyjaśnia je, rozwiązuje je
- systematycznie pracuje na lekcjach,
- sprawnie korzysta z dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł informacji,
- wykorzystuje wiedzę z przedmiotów pokrewnych,

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dużym zakresie wiadomości określone programem nauczania
- osiąga oceny dobre z prac pisemnych oraz odpowiedzi ustnych
- poprawnie stosuje zdobyte wiadomości i umiejętności do rozwiązywania typowych zdań pisemnych, praktycznych, problemowych
- aktywnie uczestniczyć w zajęciach lekcyjnych
- właściwie wykorzystuje przyrządy do obserwacji i pomiarów elementów przyrody
- korzysta z różnych źródeł informacji tj.: telewizji, czasopism przyrodniczych lub popularnonaukowych itp.
- dostrzega wpływ przyrody na życie i gospodarkę człowieka
- proponuje działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego
- ocenia relacje między działalnością człowieka a środowiskiem przyrodniczym
- dokonuje porównań zjawisk i elementów przyrody, posługując się terminologią przyrodniczą
- systematycznie i efektywnie pracuje na lekcjach, potrafi sformułować dłuższą wypowiedź

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania
- osiąga oceny dostateczne z prac pisemnych oraz odpowiedzi ustnych
- zna podstawowe pojęcia przyrodnicze
- rozpoznaje i ocenia postawy wobec środowiska przyrodniczego
- posługuje się mapą, jako źródłem wiedzy przyrodniczej
- obserwuje pośrednio i bezpośrednio procesy zachodzące w środowisku przyrodniczym oraz potrafi je opisać
- pracuje niesystematycznie, niechętnie wykonuje powierzone zadania

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych programem nauczania, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia
- osiąga oceny dopuszczające z prac pisemnych oraz odpowiedzi ustnych
- często jest nieprzygotowany do zajęć lekcyjnych
- rozpoznaje podstawowe zjawiska przyrody
- posiada, przejawiający się w codziennym życiu, pozytywny stosunek do środowiska przyrodniczego
- przy pomocy nauczyciela potrafi wykonać proste polecenia wymagające zastosowania podstawowych umiejętności

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania niezbędnych

do kontynuowania dalszej nauki

- osiąga oceny niedostateczne z prac pisemnych, wypowiedzi ustnych, ma lekceważący stosunek do przedmiotu
- nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny dla klasy 4 szkoły podstawowej – tabela

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
wymienia dwa elementy przyrody nieożywionej; wymienia dwa elementy przyrody ożywionej	wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>przyroda</i> ; wymienia trzy składniki przyrody nieożywionej niezbędne do życia; podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka	wymienia cechy ożywionych elementów przyrody; wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka	podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodą ożywioną; klasyfikuje wskazane elementy na ożywione i nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka	wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na wybrane pozostałe elementy
wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata; podaje dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom; wyjaśnia, czym jest obserwacja	omawia na przykładach, rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata; wymienia źródła informacji o przyrodzie; omawia najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń	porównuje ilość i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów; wymienia cechy przyrodnika; określa rolę obserwacji w poznawaniu przyrody; omawia etapy doświadczenia	wyjaśnia, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze; wyjaśnia różnice między eksperymentem a doświadczeniem	na podstawie obserwacji podejmuje próbę przewidzenia niektórych sytuacji i zjawisk (np. dotyczących pogody, zachowania zwierząt); przeprowadza dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki; wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów
podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie; przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki; notuje dwa-trzy spostrzeżenia dotyczące obserwowanych obiektów; wykonuje schematyczny rysunek obserwowanego obiektu; wykonuje pomiar przy użyciu taśmy mierniczej	przyporządkowuje przyrząd do obserwowanego obiektu; proponuje przyrządy, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie; określa charakterystyczne cechy obserwowanych obiektów; opisuje sposób użycia taśmy mierniczej	planuje miejsca dwóch – trzech obserwacji; proponuje przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu; wymienia najważniejsze części mikroskopu	planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie; uzasadnia celowość zaplanowanej obserwacji; omawia sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej	przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
podaje nazwy głównych kierunków geograficznych wskazanych przez nauczyciela na widnokrzęgu ; wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu na podstawie instrukcji słownej ; określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu (prosty patyk lub pręt, słoneczny dzień)	podaje nazwy głównych kierunków geograficznych przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych; określa warunki korzystania z kompasu; posługując się instrukcją, wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu	wyjaśnia, co to jest widnokrzęgu; omawia budowę kompasu; samodzielnie wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu wyjaśnia, w jaki sposób wyznacza się kierunki pośrednie	podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych; porównuje dokładność wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu; wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich	podaje historyczne i współczesne przykłady praktycznego wykorzystania umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych; omawia sposób wyznaczania kierunku północnego za pomocą Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu
oblicza wymiary biurka w skali 1 : 10; rysuje plan biurka w skali 1 : 10	wyjaśnia, jak powstaje plan; rysuje plan dowolnego przedmiotu (wymiary przedmiotu podzielne bez reszty przez 10) w skali 1 : 10	wyjaśnia pojęcie <i>skala liczbowa</i> ; oblicza wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 20, 1 : 50; wykonuje szkic terenu szkoły	rysuje plan pokoju w skali 1 : 50 ; dobiera skalę do wykonania planu dowolnego obiektu; wykonuje szkic okolic szkoły	wyjaśnia pojęcia: <i>skala mianowana</i> , <i>podziałka liniowa</i>
wymienia rodzaje map; odczytuje informacje zapisane w legendzie planu	wyjaśnia pojęcia <i>mapa</i> i <i>legenda</i> ; określa przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej; rozpoznaje obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych	opisuje słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie; przygotowuje zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy	porównuje dokładność planu miasta i mapy turystycznej; odszukuje na mapie wskazane obiekty	rysuje fragment drogi do szkoły, np. ulicy, zmniejszając jej wymiary (np. 1000 razy) i używając właściwych znaków kartograficznych
wskazuje kierunki geograficzne na mapie; odszukuje na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę	określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu ; opowiada, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu	wyjaśnia, na czym polega orientowanie planu lub mapy; orientuje plan lub mapę za pomocą kompasu	orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie	dostosowuje sposób orientowania mapy do otaczającego terenu

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów; wskazuje w najbliższym otoczeniu dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych; podaje dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych; porównuje ciała stałe z cieciami pod względem jednej właściwości (kształt)	wymienia stany skupienia, w jakich występują substancje; podaje dwa-trzy przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym	wyjaśnia, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej; podaje przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych i cieczy oraz gazów	klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości; wyjaśnia, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość; porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów opisuje zasadę działania termometru cieczowego	uzasadnia, popierając przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał
wymienia stany skupienia wody w przyrodzie; podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia; omawia budowę termometru; odczytuje wskazania termometru; wyjaśnia, na czym polega krzepnięcie i topnienie	wyjaśnia zasadę działania termometru ; przeprowadza, zgodnie z instrukcją, doświadczenia wykazujące: – wpływ temperatury otoczenia na parowanie wody, – obecność pary wodnej w powietrzu; wyjaśnia, na czym polega parowanie i skraplanie wody	wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania; formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń; przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru	dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu; podaje przykłady z życia codziennego zmian stanów skupienia wody; przedstawia w formie schematu zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie	przedstawia zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie prostym rysunkiem
wymienia przynajmniej trzy składniki pogody; rozpoznaje na dowolnej ilustracji rodzaje opadów; wyjaśnia, dlaczego burze są groźne	wyjaśnia, co nazywamy pogodą; wyjaśnia pojęcia: <i>upał, przymrozek, mróz</i> ; podaje nazwy opadów atmosferycznych	podaje, z czego mogą być zbudowane chmury; rozróżnia rodzaje opadów atmosferycznych na ilustracjach; wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne; wyjaśnia, jak powstaje wiatr	wyjaśnia, jak się tworzy nazwę wiatru; rozpoznaje na mapie rodzaje wiatrów; wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i opadów	wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi
dobiera przyrządy do pomiaru trzy składników pogody; odczytuje temperaturę powietrza z termometru cieczowego; na podstawie instrukcji	zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną; omawia sposób pomiaru ilości opadów; podaje jednostki, w których wyraża	wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych; dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz pogody; przygotowuje	odczytuje prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych; na podstawie obserwacji określa kierunek wiatru	przygotowuje i prezentuje informacje na temat rodzajów wiatru występujących na świecie; na podstawie opisu przedstawia, w formie mapy, prognozę

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
buduje wiatromierz; odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody; przedstawia stopień zachmurzenia za pomocą symboli; przedstawia rodzaj opadów za pomocą symboli	się składniki pogody; na podstawie instrukcji buduje deszczomierz; prowadzi tygodniowy kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody; określa aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji; opisuje tęczę	możliwą prognozę pogody na następny dzień dla swojej miejscowości		pogody dla Polski
wyjaśnia pojęcia <i>wschód Słońca</i> , <i>zachód Słońca</i> ; rysuje „drogę” Słońca na niebie; podaje daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku; podaje po trzy przykłady zmian zachodzących w przyrodzie żywej w poszczególnych porach roku	omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokretem; omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia; wyjaśnia pojęcia <i>równonoc przesilenie</i> ; omawia cechy pogody w poszczególnych porach roku	określa zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza; określa zależność między wysokością Słońca a długością cienia; wyjaśnia pojęcie <i>górowanie Słońca</i> ; omawia zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokretem w poszczególnych porach roku	omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia; porównuje wysokość Słońca nad widnokretem oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku	podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia (np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa); wymienia fenologiczne pory roku, czyli te, które wyróżniają się na podstawie fazy rozwoju roślinności
Wyjaśnia, po czym rozpozna organizm; wymienia przynajmniej trzy czynności życiowe organizmów; omawia jedną wybraną przez siebie czynność życiową organizmów; odróżnia przedstawione na ilustracji organizmy jednokomórkowe od wielokomórkowych	wyjaśnia pojęcia <i>organizm jednokomórkowy</i> , <i>organizm wielokomórkowy</i> ; podaje charakterystyczne cechy organizmów; wymienia czynności życiowe organizmów; rozpoznaje na ilustracji wybrane organy / narządy	omawia hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych; charakteryzuje czynności życiowe organizmów; omawia cechy rozmnażania płciowego i bezpłciowego	podaje przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy (np. ruch, wzrost); porównuje rozmnażanie płciowe z rozmnażaniem bezpłciowym	prezentuje informacje na temat najmniejszych i największych organizmów żyjących na Ziemi; omawia podział organizmów na pięć królestw
określa, czy podany organizm jest samożywny, czy cudzożywny; podaje przykłady organizmów cudzożywnych;	dzieli organizmy cudzożywne ze względu na rodzaj pokarmu; podaje przykłady organizmów roślinożernych;	wyjaśnia pojęcia: <i>organizm samożywny</i> , <i>organizm cudzożywny</i> ; wymienia cechy roślinożerców; wymienia, podając	omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny; określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami	prezentuje, w dowolnej formie, informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
mięsożernych, roślinożernych i wszystkożernych; wskazuje na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników	dzieli mięsożerców na drapieżniki i padlinożerców; wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność	przykłady, sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy cudzożywne; podaje przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi; wymienia przedstawicieli pasożytów	glebowymi; wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo	
układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów; analizując sieć pokarmową, układa jeden łańcuch pokarmowy	wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe; podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego	wyjaśnia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego; wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa	omawia rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym	podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt; uzasadnia, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw
wymienia korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie; podaje przykłady zwierząt hodowanych w domach przez człowieka; podaje przykład drobnego zwierzęcia żyjącego w domach; rozpoznaje trzy zwierzęta żyjące w ogrodach	podaje trzy przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw; wyjaśnia, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana; omawia zasady opieki nad zwierzętami; podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście wykonuje zielnik (pięć okazów)	rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe; wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin; określa cel hodowania zwierząt w domu; wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu wskazuje źródła informacji na temat hodowanych zwierząt; wyjaśnia, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast	opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy; formułuje apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie	prezentuje jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe; przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt (np. najszybsze zwierzęta)
podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy; omawia znaczenie wody dla organizmu	wymienia składniki pokarmowe; przyporządkowuje podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej	omawia rolę składników pokarmowych w organizmie; wymienia produkty zawierające sole mineralne	omawia rolę witamin; wymienia wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin; omawia rolę soli mineralnych w organizmie	przedstawia krótkie informacje na temat sztucznych barwników, aromatów identycznych z naturalnymi, konserwantów znajdujących się w żywności

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego; wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie zjeść pokarm; uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem	wymienia narządy budujące przewód pokarmowy; omawia rolę układu pokarmowego; podaje zasady higieny układu pokarmowego	wyjaśnia pojęcie <i>trawienie</i> ; opisuje drogę pokarmu w organizmie; omawia, co dzieje się w organizmie po zakończeniu trawienia pokarmu	wyjaśnia rolę enzymów trawiennych; wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu	omawia rolę narządów wspomagających trawienie; wymienia czynniki, które mogą szkodliwie wpłynąć na funkcjonowanie wątroby lub trzustki
wskazuje na schemacie serce i naczynia krwionośne; wymienia rodzaje naczyń krwionośnych; mierzy puls; podaje dwa przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę układu krążenia	omawia rolę serca i naczyń krwionośnych; na schemacie pokazuje poszczególne rodzaje naczyń krwionośnych	wymienia funkcje układu krwionośnego; wyjaśnia, czym jest tętno; omawia rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie; proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego	wyjaśnia, jak należy dbać o układ krwionośny; podaje przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego	prezentuje, w dowolnej formie, informacje na temat; składników krwi i grup krwi
pokazuje na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy; wymienia zasady higieny układu oddechowego	wymienia narządy budujące drogi oddechowe; wyjaśnia, co dzieje się z powietrzem podczas wdechu i wydechu; określa rolę układu oddechowego; opisuje zmiany w wyglądzie części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu	określa cel wymiany gazowej; omawia rolę poszczególnych narządów układu oddechowego; wyjaśnia, dlaczego drogi oddechowe są wyściełane przez komórki z rzęskami	wyjaśnia, na czym polega współpraca układów pokarmowego, krwionośnego i oddechowego wykonuje schematyczny rysunek ilustrujący wymianę gazową zachodzącą w płucach	ilustruje wymianę gazową zachodzącą w komórkach ciała; planuje i prezentuje doświadczenie potwierdzające obecność pary wodnej w wydychanym powietrzu
wskazuje na sobie, modelu lub planszy elementy szkieletu; wyjaśnia pojęcie <i>stawy</i> ; omawia dwie zasady higieny układu ruchu	wymienia elementy budujące układ ruchu; podaje nazwy i wskazuje główne elementy szkieletu; wymienia trzy funkcje szkieletu; wymienia zasady higieny układu ruchu	rozdziela rodzaje połączeń kości; podaje nazwy głównych stawów u człowieka; wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem	porównuje zakres ruchów stawów: barkowego, biodrowego i kolanowego; na modelu lub planszy wskazuje kości o różnych kształtach; omawia pracę mięśni szkieletowych	wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała; omawia działanie mięśni budujących narządy wewnętrzne
wskazuje, na planszy położenie układu nerwowego; wskazuje na planszy lub modelu położenie narządów zmysłów; wymienia zadania narządów smaku i powonienia;	omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów; omawia rolę skóry jako narządu zmysłu; wymienia zasady higieny oczu i uszu	omawia, korzystając z planszy, w jaki sposób powstaje obraz oglądanego obiektu; wskazuje na planszy elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i źrenicę; wskazuje	wymienia zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów; wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia podaje wspólną cechę narządów zmysłu węchu	podaje przykłady skutków uszkodzenia układu nerwowego; prezentuje informacje na temat wad wzroku lub słuchu

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
wymienia, podając przykłady, rodzaje smaków; wymienia dwa zachowania niekorzystnie wpływające na układ nerwowy		na planszy małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową; omawia zasady higieny układu nerwowego	i smaku; wskazuje na planszy drogę informacji dźwiękowych; uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów; na podstawie doświadczenia formułuje wniosek dotyczący zależności między zmysłem smaku a zmysłem powonienia	
wskazuje na planszy położenie narządów układu rozrodczego; rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską; wyjaśnia pojęcie <i>zapłodnienie</i>	wymienia narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy; określa rolę układu rozrodczego; omawia zasady higieny układu rozrodczego; wskazuje na planszy miejsce rozwoju nowego organizmu	omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego	wyjaśnia przyczyny różnic w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego; omawia przebieg rozwoju nowego organizmu wskazuje na planszy narządy układu rozrodczego męskiego i żeńskiego	prezentuje informacje na temat roli kobiet i mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie na przestrzeni kilku pokoleń (np. zajęcia prababci, babci, mamy, starszej siostry, itp.) (D)
podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci; podaje dwa przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania	wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców; omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania	opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania (B)	wyjaśnia, na przykładach, czym jest odpowiedzialność	prezentuje informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania (D)
wymienia co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia; korzystając z piramidy zdrowego żywienia i aktywności fizycznej, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach; wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk; omawia sposób dbania o zęby; wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu	podaje zasady prawidłowego odżywiania; wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry; opisuje sposób pielęgnacji paznokci; wyjaśnia, na czym polega właściwy dobór odzieży podaje przykłady czynnego i biernego	wymienia (wszystkie) zasady zdrowego stylu życia; wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia; opisuje sposób pielęgnacji skóry ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania; wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej	wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia; omawia skutki niewłaściwego odżywiania się; wyjaśnia, na czym polega higiena osobista; podaje sposoby uniknięcia zakażenia się grzybicą	przygotowuje propozycję prawidłowego jadłospisu na trzy dni, odpowiedniego w okresie dojrzewania

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych; wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową; wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą pokarmową	wymienia przyczyny chorób zakaźnych; wymienia nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową; omawia objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową; omawia przyczyny zatruc; określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę	wyjaśnia, czym są szczepionki; wymienia sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową; wymienia szkody, które pasożyty powodują w organizmie; omawia objawy zatruc	porównuje objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy; klasyfikuje pasożyty na wewnętrzne i zewnętrzne, podaje przykłady pasożytów; charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka; opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych; wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę	przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania
wymienia zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie; odróżnia muchomora sromotnikowego od innych grzybów; określa sposób postępowania po uządleniu	określa zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim; rozpoznaje owady, które mogą być groźne	wymienia charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego; wymienia objawy zatrucia grzybami	omawia sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję; rozpoznaje dziko rosnące rośliny trujące	prezentuje plakat ostrzegający o niebezpieczeństwach w swoje okolicy
omawia zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu; podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia; wymienia rodzaje urazów skóry	podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu; przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach; omawia sposób postępowania przy otarciach i skaleczeniach	omawia zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości	omawia zasady postępowania w przypadku oparzeń	
podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka; opisuje zachowanie świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu; prezentuje zachowanie asertywne w wybranej sytuacji	podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać; podaje przykłady skutków działania alkoholu na organizm; podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie	wyjaśnia, na czym polega palenie bierne; wymienia skutki przyjmowania narkotyków; wyjaśnia, czym jest asertywność	wyjaśnia, czym jest uzależnienie; charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie papierosowym; uzasadnia konieczność zachowań asertywnych; uzasadnia, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia	przygotowuje informacje na temat pomocy osobom uzależnionym; prezentuje informacje na temat możliwych przyczyn, postaci i profilaktyki chorób nowotworowych

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów; podaje przykłady krajobrazu naturalnego; wymienia nazwy krajobrazów kulturowych; określa rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy	wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów; wymienia rodzaje krajobrazów (naturalny, kulturowy); wyjaśnia pojęcie: <i>krajobraz kulturowy</i> ; wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka	wyjaśnia pojęcie: <i>krajobraz</i> ; wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz; omawia cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych; wskazuje składniki naturalne w krajobrazie najbliższej okolicy	opisuje krajobraz najbliższej okolicy	wskazuje pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy
rozpoznaje na ilustracji formy terenu; wyjaśnia, czym są równiny; wykonuje modele wzniesienia i doliny	omawia na podstawie ilustracji elementy wzniesienia; wskazuje formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy	opisuje wklęsłe formy terenu; opisuje formy terenu dominujące w krajobrazie najbliższej okolicy	klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości; omawia elementy doliny	przygotuje krótką prezentację o najciekawszych formach terenu (w Polsce, w Europie, na świecie)
przyporządkowuje jedną – dwie okazane skały do poszczególnych grup	podaje nazwy grup skał; podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych	opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych; rozpoznaje co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy	opisuje skały występujące w najbliższej okolicy; omawia proces powstawania gleby	przygotowuje kolekcję skał z najbliższej okolicy wraz z ich opisem
podaje przykłady wód słonych; wskazuje na mapie przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy	podaje przykłady wód słodkich (w tym wód powierzchniowych; wskazuje różnice między oceanem a morzem; na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących; wymienia różnice między jeziorem a stawem	wyjaśnia pojęcia: <i>wody słodkie, wody słone</i> ; wykonuje schemat podziału wód powierzchniowych; omawia warunki niezbędne do powstania jeziora; porównuje rzekę z kanałem śródlądowym	charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi; omawia, jak powstają bagna; charakteryzuje wody płynące	prezentuje informacje typu „naj” (najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębia oceaniczna); wyjaśnia, czym są lodowce i lądolody
rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy; podaje dwa-trzy przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy	wymienia, podając przykłady, od czego pochodzą nazwy miejscowości; podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych	omawia zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa); omawia zmiany krajobrazie związane z rozwojem przemysłu; wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości	podaje przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu; wskazuje źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości	przygotowuje plakat lub prezentację multimedialną na temat zmian krajobrazu na przestrzeni dziejów; przygotowuje prezentację multimedialną lub plakat „Moja miejscowość dawniej i dziś”

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
wymienia dwie-trzy formy ochrony przyrody w Polsce ; podaje dwa-trzy przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych ; wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła	wyjaśnia, co to są parki narodowe ; podaje przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody ; omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych	wyjaśnia cel ochrony przyrody ; wyjaśnia, co to są rezerваты przyrody ; wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną; podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy	wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym; na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady pomników przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa	prezentuje w dowolnej formie informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy (gminie, powiecie lub województwie)
podaje trzy przystosowania ryb do życia w wodzie; wymienia dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie	omawia, popierając przykładami, przystosowania zwierząt do życia w wodzie ; wyjaśnia, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimę	omawia, na przykładach, przystosowania roślin do ruchu wód; omawia sposób pobierania tlenu przez organizmy wodne	wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i> ; charakteryzuje, na przykładach, przystosowania zwierząt do ruchu wody	prezentuje informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym
wskazuje na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, środkowy, dolny, ujście	podaje po dwie-trzy nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki ; omawia warunki panujące w górnym biegu rzeki	wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki; porównuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki; omawia przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki	porównuje świat roślin i zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki; rozpoznaje na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki	podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu rzek na życie i gospodarkę człowieka
przyporządkowuje na schematycznym rysunku nazwy do stref życia w jeziorze; odczytuje z ilustracji nazwy dwóch–trzech organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora	podaje nazwy stref życia w jeziorze; wymienia grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej; rozpoznaje na ilustracjach pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża	charakteryzuje przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej; wymienia czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora; wymienia zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków do życia w strefie przybrzeżnej	wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i> ; charakteryzuje poszczególne strefy jeziora; rozpoznaje na ilustracjach pospolite zwierzęta związane z jeziorami; układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze	przygotowuje prezentację na temat trzech–czterech organizmów tworzących plankton; prezentuje informacje „naj-” na temat jezior w Polsce, w Europie i na świecie

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
wymienia czynniki warunkujące życie na łądzie; omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury	omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury	charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające przed utratą wody; wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru; opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych	omawia negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin; charakteryzuje wymianę gazową u roślin; wymienia przystosowania roślin do wykorzystania światła	prezentuje informacje na temat przystosowań dwóch–trzech gatunków zwierząt lub roślin do życia w ekstremalnych warunkach lądowych
wskazuje warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji; wymienia po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu; podaje trzy zasady zachowania się w lesie	podaje nazwy warstw lasu; omawia zasady zachowania się w lesie; rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu; rozpoznaje pospolite grzyby jadalne	omawia wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu	charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając czynniki abiotyczne oraz rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach	prezentuje informacje o życiu wybranych organizmów leśnych (innych niż omawiane na lekcji) z uwzględnieniem ich przystosowań do życia w danej warstwie lasu
podaje po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych; rozpoznaje dwa drzewa iglaste i dwa liściaste	porównuje wygląd igieł sosny i świerka ; wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek ; wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych	porównuje drzewa liściaste z iglastymi; rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste; rozpoznaje przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych; wymienia typ lasów rosnących w Polsce	podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych	prezentuje informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, uprawianych w ogrodach
podaje dwa przykłady znaczenia łąki; wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw; rozpoznaje przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych	wymienia cechy łąki; wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej ; przedstawia w formie łańcucha pokarmowego proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące	omawia zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku; rozpoznaje przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące; wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki	przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki; uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt	wykonuje zielnik z roślin łąkowych poznanych na lekcji lub innych

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
wymienia nazwy zbóż; rozpoznaje na ilustracjach owies, pszenicę i żyto; podaje przykłady warzyw uprawianych na polach; wymienia dwa szkodniki upraw polowych	omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych rozpoznaje nasiona trzech zbóż; wyjaśnia, które rośliny nazywamy chwastami; uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu	wyjaśnia pojęcia <i>zboża ozime</i> , <i>zboża jare</i> ; podaje przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw; wymienia sprzymierzeńców człowieka w walce ze szkodnikami upraw polowych	podaje przykłady innych upraw niż zboża i warzywa, wskazując sposoby ich wykorzystywania; przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych; rozpoznaje zboża rosnące w najbliższej okolicy	wyjaśnia, czym jest walka biologiczna; prezentuje informacje na temat korzyści i zagrożeń wynikających ze stosowania chemicznych środków zwalczających szkodniki

Źródło: Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4 oparte na Programie nauczania przyrody w szkole podstawowej – Tajemnice przyrody

IV Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów:

Nauczyciel na początku każdego roku szkolnego informuje uczniów oraz rodziców o wymaganiach edukacyjnych tj. sposobach sprawdzania osiągnięć i kryteriach oraz warunkach i trybie uzyskiwania rocznej (semestralnej) oceny klasyfikacyjnej z przedmiotu.

Każda ocena ma przypisaną odpowiednią wagę:

- waga 3 – testy, sprawdziany, prace klasowe,
- waga 2 – kartkówki, zadania, odpowiedzi ustne, praca w grupach, zadania domowe
- waga 1 – zadania dodatkowe, konkursy, plakaty, referaty i inne

Średnia ważona z przedmiotu jest sugestią dla nauczyciela na temat oceny ucznia. Średnia ta nie jest adekwatna z oceną śródroczną i roczną.

Aktywność uczniów podlegająca ocenie na lekcjach przyrody:

a. Prace pisemne tj. testy, sprawdziany, kartkówki, referaty, karty pracy.

Testy i sprawdziany są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem, poprzedzają je lekcje powtórzeniowe mające na celu powtórzenie i utwalenie wiadomości z danej partii materiału. Nauczyciel sprawdza i podaje wyniki sprawdzianu do wiadomości uczniów w terminie do 14 dni od daty pisania. Kartkówki obejmują max. 3 ostatnie lekcje, są krótką formą wypowiedzi, która nie musi być zapowiedziana. Uczeń, który nie przystąpi do sprawdzianu bądź kartkówki musi zgłosić się do nauczyciela w celu nadrobienia zaległości w terminie ustalonym przez prowadzącą zajęcia. Referaty i karty pracy mogą być tworzone i rozwiązywane podczas zajęć, bądź zadawane w formie zadania domowego. Termin ich realizacji i rozliczenia ustala nauczyciel.

b. Aktywność na lekcji nagradzana jest plusami lub oceną w skali od 1 –5. Przez aktywność na lekcji rozumie się: częste zgłaszanie się i udzielanie poprawnych odpowiedzi, rozwiązywanie zadań dodatkowych, aktywną pracę w grupach, udział w pogadankach, dyskusjach, debatach etc.

c. Praca w grupach gdzie ocenie podlega zgodna współpraca w zespole, zaangażowanie każdego z członków grupy, wkład w pracę zespołu, efekt końcowy pracy grupy, czas pracy, prezentacja wyników pracy.

d. Zadania domowe. Uczeń jest zobowiązany do systematycznego wykonywania prac domowych, nadrabiania zaległości wynikających z choroby lub niesystematyczności. Nauczyciel określa termin wykonania zadania. Brak pracy domowej jest odnotowany w formie minusów. Po trzykrotnym zgłoszeniu braku zadania uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną. Minusy nie redukują się. Uczeń ma możliwość 3 razy w ciągu semestru zgłosić brak zadania domowego, zeszytu ćwiczeń, zeszytu przedmiotowego, każdy kolejny minus to ocena niedostateczna. Za poprawne wykonanie zadania uczeń ma możliwość otrzymania plusów oraz ocen. Za zebranie 3 plusów uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą.

e. Zeszyt przedmiotowy oraz zeszyt ćwiczeń jest sprawdzany wybiórczo i na bieżąco w roku szkolnym. Zeszyt przedmiotowy jest sprawdzany pod kątem kompletności notatek, poprawności merytorycznej i estetyczności. Zeszyt ćwiczeń jest oceniany ze względu na poprawność merytoryczną i kompletność wykonywanych zadań.

f. Wypowiedzi ustne podczas których pod uwagę bierze się wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności, odniesienie ich do rozwiązywania sytuacji praktycznych i problemowych, zastosowanie poprawnej polszczyzny oraz pojęć i zagadnień geograficznych, wyrażanie własnego zdania wspartego logicznymi argumentami,

g. Prace dodatkowe, prace praktyczne przez które rozumie się nieobowiązkowe zadania dla chętnych, tworzenie modeli, map, planów, plakatów, prezentacji multimedialnych.

Wszystkie prace dodatkowe są oceniane w skali 5 –6 bądź za pomocą plusów, które sumują się na ocenę z aktywności.

UWAGA! Przy ocenianiu nauczyciel na podstawie opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej dostosowuje wymagania edukacyjne, do indywidualnych potrzeb ucznia, u którego stwierdzono trudności w uczeniu się.

Progi procentowe prac pisemnych – zgodne ze Statutem SP 77:

Procentowa ilość punktów	Ocena
0-40%	niedostateczny
41-55%	dopuszczający
56-69%	dostateczny
70-83%	dobry
84-97%	bardzo dobry
98-100%	celujący

V Sposób informowania o postępach lub ich braku.

- Na początku roku szkolnego nauczyciel, informuje uczniów i rodziców o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania oraz o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.
- Informacje o wiedzy, postępach, umiejętnościach i zachowaniu ucznia na lekcji przyrody nauczyciel przekazuje rodzicom poprzez dziennik elektroniczny Librus, zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń, konsultacje indywidualne z rodzicami oraz na zebraniach klasowych.
- Każda ocena jest jawna i wystawiana według ustalonych kryteriów oceniania
- Prace pisemne uczniów pozostają do wglądu przez rodziców. Rodzic ma prawo do wglądu w prace ucznia.
- O ocenie niedostatecznej semestralnej czy rocznej nauczyciel informuje w formie pisemnej rodziców ucznia na miesiąc przed radą pedagogiczną klasyfikacyjną (inne formy poinformowania przewiduje statut SP 77).
- Na 7 dni przed radą klasyfikacyjną uczniowie są informowani o przewidywanych ocenach semestralnych i rocznych.

VI Zasady poprawiania ocena.

- Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną ze sprawdzianu, kartkówki, odpowiedzi ustnej, pracy domowej, bądź innej pracy pisemnej ma możliwość poprawy oceny w terminie ustalonym z nauczycielem. Uczeń może przystąpić do poprawy każdej oceny niedostatecznej tylko jeden raz. Poprawie podlegają tylko oceny niedostateczne. Maksymalny czas poprawy oceny to 7 dni od dnia otrzymania oceny niedostatecznej.
- Uczeń, który nie pisał sprawdzianu, kartkówki z przyczyn losowych, zobowiązany jest do napisania jej w ciągu dwóch tygodni od powrotu na zajęcia szkolne.
- Uczeń ma obowiązek narobienia wszystkich zaległości z przedmiotu w terminie do 14 dni

od dnia powrotu do szkoły (notatki, zadania, karty pracy, ćwiczenia etc.). Gdy zaległości nie zostaną nadrobione uczeń otrzyma ocenę niedostateczną.

VII Zasady wglądu uczniów, rodziców do prac pisemnych.

a. Każdy uczeń otrzymuje poprawioną pracę pisemną do wglądu. Prace są szczegółowo omawiane (rozwiązania, punktacja).

b. Każda ocena jest jawna i wystawiana zgodnie z przyjętymi kryteriami oceniania

VIII Ustalenia końcowe

a. Uczeń otrzymuje na semestr oceną pozytywną w przypadku opanowania minimum programowego.

b. W przypadku nieobecności materiału musi być nadrobiony w uzgodnionym z nauczycielem terminie.

c. Uczeń nie poprawia ocen pod koniec semestru, czas na poprawę ustala na bieżąco z nauczycielem w trakcie trwania semestru

d. Uczeń ma prawo do egzaminu klasyfikacyjnego i sprawdzającego na zasadach przyjętych w Statucie Szkoły.

e. Ocena roczna uwzględnia oceny częściowe za pierwszy i drugi semestr.

f. Informacja zwrotna, która jest oceną kształtującą, nie musi występować razem z oceną sumującą wyrażoną stopniem. Nauczyciel dopuszcza wprowadzenie elementów oceniania kształtującego do wybranych zagadnień

g. Uczeń może być trzy razy nieprzygotowany do lekcji w ciągu semestru (tzn. brak zadania domowego, zeszytu, książki, ćwiczeń, nieopanowanie materiału na bieżącą lekcję). Za każde kolejne nieprzygotowanie otrzymuje ocenę niedostateczną

h. Przy wystawieniu oceny śródrocznej i rocznej nauczyciel uwzględnia zasady ujęte w wewnątrzszkolnym systemie oceniania.

i. Na miesiąc przed wystawieniem oceny klasyfikacyjnej nauczyciel powiadamia pisemnie rodziców o zagrażającej mu ocenie niedostatecznej z przedmiotu.

j. Na tydzień przed posiedzeniem rady klasyfikacyjnej uczeń informowany jest o stopniu z przedmiotu, ocena nie jest średnią matematyczną ocen częściowych, uwzględnia całokształt pracy i zaangażowania ucznia w stosunku do jego możliwości

k. Uczeń, który jest nieprzygotowany do lekcji zobowiązany jest do zgłoszenia tego faktu przed rozpoczęciem zajęć.

l. Uczeń ma możliwość uzyskania ocen dodatkowych z przedmiotu za udział w projektach przedmiotowych, kołach zainteresowań, konkursach, olimpiadach przedmiotowych etc.

ł. Każda ocena ma przypisaną odpowiednią wagę (wagę 3, 2 lub 1)

m. Średnia ważona jest tylko sugestią dla nauczyciela podczas wystawiania oceny śródrocznej i rocznej.

Opracował zespół nauczycieli przyrody:

Sylwia Piórkowska
Hanna Szymanowska
Ewelina Macurek